

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J.**, bývajúceho v R., zastúpeného JUDr. J., advokátom so sídlom v T., proti žalovaným **1/ M.** a **2/ A.**, obom bývajúcim v B. a zastúpeným Mgr. J., advokátkou so sídlom v B., **o určenie, že pohľadávka patrí do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 23 C 22/1999, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. mája 2008 sp. zn. 4 Co 220/2006, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaným nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa v konaní domáhal určenia, že do dedičstva po poručiťke S., ktorá naposledy bývala v D. a zomrela X., patrí pohľadávka voči žalovaným vo výške 264 000 Sk. Uviedol, že kúpnu zmluvou z 18. marca 1996 predala poručiťka (jeho matka) žalovaným 1/ a 2/ (jej dcére a zaťovi) polovicu rodinného domu s pozemkami v katastrálnom území D., ktoré sú zapísané na liste vlastníctva č. X., za kúpnu cenu 264 000 Sk, uvedená suma ale nebola vyplatená. Žalovaní žiadali žalobu zamietnuť, lebo kúpna cena bola v celosti vyplatená a poručiťka následne s nadobudnutými peniazmi naložila podľa svojho uváženia.

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 13. februára 2006 sp. zn. 23 C 22/1999-183 žalobu zamietol s odôvodnením, že žalobca nepreukázal existenciu pohľadávky v uvedenej výške. Výsledky vykonaného dokazovania nesvedčia o tom, že by kúpna cena nebola predávajúcej vyplatená. Pokiaľ žalobca pripustil, že kúpna cena bola vyplatená, avšak za života poručiťky vzhľadom na jej zlý zdravotný stav nebola spotrebovaná, súd prvého

stupňa uviedol, že v takom prípade by už nešlo o pohľadávku voči žalovaným a žalobca by nemal naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení. O náhrade trov konania rozhodol súd prvého stupňa s poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 28. mája 2008 sp. zn. 4 Co 220/2006 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa, že žalobca nepreukázal, že nedošlo k vyplateniu kúpnej ceny. Nepreukázaným zostalo aj tvrdenie žalobcu, že žalovaní zadržovali finančné prostriedky vo výške zodpovedajúcej kúpnej cene. Odvolací súd nepovažoval za opodstatnenú ani námietku žalobcu, že kúpna zmluva je neplatná (§ 37 Občianskeho zákonníka), lebo predávajúca bola v čase jej uzavretia hospitalizovaná a nachádzala sa v ťažkom psychickom a fyzickom stave. O trovách konania rozhodol odvolací súd s poukazom na § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním. Uviedol, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí náležite nevyporiadal so všetkými odvolacími argumentmi, v rámci hodnotenia dôkazov sa obmedzil len na konštatovanie všeobecných zásad dokazovania v zmysle § 120 O.s.p., nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy a na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Takým je napríklad zistenie, že kúpna cena bola uhradená a že S. priniesla sumu 264 000 Sk do bytu žalovaných (svedkyňa E., ktorá túto okolnosť potvrdila, vypovedala účelovo). Žalobca súdu prvého stupňa vytkol, že mu odoprel možnosť klásť tejto svedkyňi otázky, v zápisnici o pojednávaní odmietol zaprotokolovať ním vznesené námietky a zamietol návrhy na doplnenie dokazovania kompletnou zdravotnou dokumentáciou S.. Pritom viaceré lekárske správy potvrdzujú, že S. bola hospitalizovaná aj v čase, kedy jej mala byť – v byte žalovaných – vyplatená kúpna cena. Keďže kúpna cena nemohla byť vyplatená, je kúpna zmluva „od začiatku neplatná – nulitná z dôvodu nesplnenia základnej podmienky, a to vyplatenia 264 000 Sk“. Aj ďalšie časové súvislosti boli podľa žalobcu v danom prípade významné; súdy napríklad nevenovali žiadnu pozornosť tomu, že napriek nepretržitej hospitalizácii S. od 7. marca 1996 do 27. marca 1996, menovaná uzavrela predmetnú kúpnu zmluvu 18. marca 1996 v priestoroch notárskej kancelárie. Z uvedených dôvodov žalobca žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaní sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Dovolaním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ani rozsudok vydaný vo veci, v ktorej by už dovolací súd vyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Odvolací súd výrokom svojho rozsudku nevyslovil, že je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Prípustnosť dovolania žalobcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolanie žalobcu by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p.; dovolací súd je povinný skúmať, či v konaní nedošlo k takejto vade (§ 242 ods. 1 O.s.p.). O vadu tejto povahy ide, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom

dovolania; ak v konaní došlo k procesnej vade vymenovanej v tomto ustanovení, možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutie, proti ktorému inak dovolanie nie je prípustné.

Žalobca namieta, že odvolací súd sa dostatočne nevyporiadal s jeho argumentmi uvedenými v odvolaní, nevykonával všetky ním navrhnuté dôkazy, nevysvetlil nevykonanie niektorých dôkazov, vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotil, nevysvetlil všetky dôvody rozhodnutia a jeho rozhodnutie nie je vecne správne.

Dovolací súd k tomu uvádza nasledovné:

Účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd nie je ale viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993, v ktorom zaujal názor, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. V prejednávanej veci nevykonaním žalobcom navrhovaného dokazovania nedošlo k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom.

Pokiaľ dovolateľ namieta nesprávne hodnotenie dôkazov, dovolací súd uvádza, že v prípade nesprávnosti hodnotenia dôkazov nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 27/92 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 42/1993). Neprípustnosť takeého dôvodu je daná charakterom dovolacieho konania, v ktorom sa už dôkazy nevykonávajú (§ 243a ods. 2 O.s.p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané súdmi nižších stupňov. Nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov nezakladá vadu v zmysle § 237 O.s.p. Treba poukázať aj na to, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

Dovolateľ tiež namieta, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný. Pod túto námietku treba zahrnúť jeho argumentáciu, že súdy nižších stupňov nedostatočne vysvetlili dôvody postupu v konaní a rozhodnutia a že odvolací súd sa dôsledne nezaoberal jeho odvolacími tvrdeniami. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia je konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 111/1998) považovaná za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (teda nie vady konania v zmysle § 237 O.s.p.). Takáto procesná vada je síce relevantným dovolacím dôvodom (ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), sama osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Dovolateľ zastáva názor, že súdy v konaní dospeli k neúplným alebo nesprávnym skutkovým záverom a že tieto nesprávne právne posúdili. Neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. Právne posúdenie je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Právnym posúdením veci súdom, spočívajúcim v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav sa nezakladá procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov ale nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (R 43/2003).

Zo spisu vyplýva, že v určitom štádiu konania žalobca vytýkal súdu prvého stupňa, že spôsob vykonávania dôkazov, vedenia súdneho pojednávania a protokolácie jeho priebehu nie je v súlade so zákonom. Na pojednávaní 23. septembra 2005 (č.1. 135 spisu) súd prvého stupňa po položení niektorých otázok právnym zástupcom žalobcu žalovanému 2/ nepripustil ďalšie jeho otázky voči tomuto účastníkovi a upozornil zástupcu žalobcu, aby poznámkami nerušil priebeh pojednávania. Zástupca žalobcu sa voči tomu ohradil a poprel, že by rušil priebeh pojednávania; žiadal zaprotokolovať, že súd do zápisnice uvádza otázky v inom znení, než sú kladené. Svoju nespokojnosť vyjadril žalobca aj v písomnom podaní z 3. októbra 2005 adresovanom súdu prvého stupňa. V ňom uviedol, že postup súdu na pojednávaní 23. septembra 2005 vykazoval znaky procesnej vady v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a spôsob protokolácie značne skreslil priebeh tohto pojednávania. Zo spisu ale vyplýva,

že už na nasledujúcom pojednávaní (11. novembra 2005) súd prvého stupňa umožnil právnenému zástupcovi žalobcu položiť žalovanému 2/ ním naformulované otázky, odpovede na ktoré považoval za významné. Navyše, žalobca podal proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie (č.l. 191 spisu) a v tomto opravnom prostriedku využil možnosť uplatniť svoj vplyv na konanie (medziiným vyjadriť sa nielen k vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, ale tiež k vedeniu konania a priebehu dokazovania na pojednávaní 23. septembra 2005). Pokiaľ za tejto situácie žalobca v dovolaní opakuje svoje námietky o priebehu dokazovania na uvedenom pojednávaní, dovolací súd uvádza, že podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je splnená, ak sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom (iba) pre časť konania a do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napr. tým, že mohol podať proti rozsudku, ktorý mu bol riadne doručený, odvolanie (R 39/1993). I keď teda prípadne v prejednávanej veci došlo na súdnom pojednávaní 23. septembra 2005 k procesným vadám vytýkaným žalobcom, vzhľadom na ďalší priebeh súdneho konania a ďalšie procesné možnosti žalobcu, ktoré mal k dispozícii (a ktoré aj využil), treba vysloviť záver, že podmienky prípustnosti dovolania žalobcu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie sú splnené.

Zo všetkých uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v danom prípade je dovolanie v zmysle § 238 O.s.p. procesne neprípustné a že prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodiť ani z § 237 O.s.p.

Žalobca navrhol zrušiť rozsudok odvolacieho súdu ako celok. Pokiaľ dovolaním napadol výrok tohto rozsudku o trovách konania, smeruje jeho dovolanie proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má ale charakter uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na to treba prípustnosť dovolania proti nemu posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.). Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné v prípadoch uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. ale vylučuje prípustnosť dovolania proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách. Keďže ani vo vzťahu k tomuto výroku nebola preukázaná procesná vada konania zakladajúca zmätočnosť, nemožno prípustnosť dovolania žalobcu proti tomuto výroku vyvodiť ani z § 237 O.s.p.

Z dôvodov vyššie uvedených Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce

proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní procesne úspešným žalovaným 1/ a 2/ vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods.5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a §142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovaným náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 6. augusta 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková